

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 376/2023-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Ďurinom, Sibírska 4, Bratislava, proti postupu Krajského súdu v Bratislave (neskôr Správneho súdu v Bratislave) v konaní sp. zn. 4Sa/101/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave (neskôr Správneho súdu v Bratislave) v konaní vedenom pod sp. zn. 4Sa/101/2020 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Správnemu súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 4Sa/101/2020 konať bez zbytočných prieťahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré mu **j e** Správny súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Správny súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **442,36 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 26. júna 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje prikázať krajskému súdu vo veci konať bez zbytočných prieťahov, priznať finančné zadost'učinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 376/2023-11 z 18. augusta 2023 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľovi bol 14. júla 2008 priznaný starobný dôchodok od 1. júla 2008. Sťažovateľ sa žiadosťou zo 6. septembra 2013 domáhal opätovného posúdenia nároku a výšky starobného dôchodku. Sociálna poisťovňa mu rozhodnutím z 12. decembra 2014 starobný dôchodok znížila. Sťažovateľ sa správnu žalobou na krajskom súde domáhal jeho preskúmania. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 10Sd/31/2015 z 5. júna 2018 rozhodnutie Sociálnej poisťovne zrušil. Sociálna poisťovňa novým rozhodnutím zo 14. augusta 2018 sťažovateľovi znížila starobný dôchodok od 10. júla 2014. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne rozhodnutím sp. zn. 460 304 7270 0 z 5. novembra 2018 odvolanie sťažovateľa zamietol.

4. Sťažovateľ sa správnu žalobou doručenu krajskému súdu 28. decembra 2018 domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Sociálnej poisťovne sp. zn. 460 304 7270 0 z 5. novembra 2018. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 8Sa/117/2018 z 28. augusta 2019 zrušil rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne z 5. novembra 2018 a rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo 14. augusta 2018 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne ďalším rozhodnutím sp. zn. 460 304 7270 0 z 22. októbra 2020 rozhodol o znížení a odňatí sumy sťažovateľovho starobného dôchodku od 1. júla 2020. Sťažovateľ sa správnu žalobou doručenu krajskému súdu 29. októbra 2020 domáha jeho preskúmania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ namieta celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 5 rokov. Argumentuje, že mu nebol priznaný nárok na starobný dôchodok za odpracovaných 11 rokov. Tiež poukazuje na skutočnosť, že krajský súd dôverne pozná všetky okolnosti prípadu z predchádzajúceho správneho konania. Tvrdí, že stav právnej neistoty v dôchodkovom spore nepriaznivo vplýva na jeho zdravie vzhľadom na jeho vysoký vek.

III.

Vyjadrenie správneho súdu

6. Predsedníčka správneho súdu predovšetkým poukázala na to, že právomoc prerokovať a rozhodnúť preskúmanú vec vedenú pod sp. zn. BA-4Sa/101/2020 na tento súd prešla od 1. júna 2023 v súlade s § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení. K podanej ústavnej sťažnosti poukázala na vyjadrenie zákonnej sudkyne, ktorej bola predmetná vec v súlade s rozvrhom práce správneho súdu na rok 2023 pridelená.

7. Zákonná sudkyňa po predbežnom posúdení veci dospela k záveru, že ide o relatívne skutkovo a právne zložitú vec, ktorú je potrebné naštudovať. Poukázala na priebeh tohto konania, ktoré začalo podaním žaloby 29. októbra 2020, pričom administratívna fáza konania prebiehala

od 26. novembra 2020 do 4. februára 2022. Správny súd nariadil termín pojednávania 19. októbra 2023. Poukázala tiež na jej nadmernú zaťaženosť.

8. Predsedníčka správneho súdu poukázala na výraznú personálnu poddimenzovanosť tohto súdu (z celkového počtu 44 miest je obsadených len 23 miest sudcov) a množstvo prevzatých vecí (5766 nerozhodnutých vecí zo všetkých súdov), ktoré podľa nej mali nepochybne zásadný vplyv na rýchlosť konania v tejto veci. V závere ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s upustením od uskutočnenia verejného pojednávania v tejto veci.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa spočíva v porušení základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v dôsledku nečinnosti a neefektívnej činnosti správneho súdu (predtým krajského súdu) v preskúvanom konaní.

10. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v obsahu ktorých nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03), je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma popri význame veci aj s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02).

11. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd konštatuje, že vec nevykazuje skutkovú zložitnosť. Skutkový stav veci je zásadne ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie. Úlohou správneho súdu v preskúvanom konaní je teda preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy (rozhodnutia Sociálnej poisťovne o znížení starobného dôchodku). Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že preskúmanie rozhodnutia orgánu verejnej správy vo veci starobného dôchodku sťažovateľa (konanie iniciované žiadosťou sťažovateľa o prepočítanie starobného dôchodku zo 6. septembra 2013) je predmetom konania na správnom súde (predtým krajskom súde) už po tretíkrát (predchádzajúce rozhodnutia Sociálnej poisťovne boli zrušené rozsudkami krajského súdu sp. zn. 10Sd/31/2015 z 5. júna 2018 a sp. zn. 8Sa/117/2018 z 28. augusta 2019). Vzhľadom na opakované preskúmanie predmetu tohto konania krajským súdom (neskôr správnym súdom) ospravedlňovanie predĺženia predmetného konania právnou zložitou veci je oslabené. Ústavný súd zároveň prihliadol aj na predmet tohto konania, t. j. na to, čo je pre sťažovateľa tzv. „v hre“. V danom prípade ide o rozhodovanie o starobnom dôchodku, t. j. ide o rozhodnutie ovplyvňujúce existenčnú sféru sťažovateľa, preto si postup súdov v preskúvanej veci vyžadoval efektívne vedenie konania s cieľom urýchleného rozhodnutia. Pri skúmaní ďalšieho kritéria ústavný súd v správaní sťažovateľa nezistil také skutočnosti, ktoré by významným spôsobom ovplyvnili dĺžku preskúvaného konania.

12. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu. V tejto súvislosti pripomína svoju judikatúru, v ktorej vyslovil, že zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním,

ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Do dňa podania ústavnej sťažnosti okrem prvotných jednoduchých procesných úkonov súvisiacich so zabezpečením vyjadrenia žalovaného a repliky sťažovateľa v preskúvanom konaní od 13. mája 2021 (doručenie repliky žalovaného k stanovisku žalobcu) až do 12. septembra 2023 (zaslanie výzvy a nariadenie pojednávania) neboli v preskúvanej veci vykonané žiadne procesné úkony. Uvedené obdobie trvajúce viac ako dva roky a štyri mesiace bolo poznačené nečinnosťou krajského súdu (neskôr správneho súdu).

13. Vzhľadom na tento záver ústavný súd konštatuje, že správny súd (predtým krajský súd) v napadnutom konaní porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (výrok 1 nálezu).

14. Keďže ústavný súd zistil, že postupom správneho súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal správne súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy (výrok 2 tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

16. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že napadnuté konanie trvajúce viac ako tri roky dosiaľ podľa zistenia ústavného súdu nebolo právoplatne skončené a jeho dĺžku ovplyvnila výrazným spôsobom nečinnosť správneho súdu (predtým krajského súdu), čo odôvodňuje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi s prihliadnutím na predmet konania v tejto veci (pozri bod 12 tohto nálezu) vo výške 2 000 eur, ktoré mu je správny súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) povinný zaplatiť do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 3 tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovел (výrok 4 tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

17. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 442,36 eur, ktorú si aj uplatnil vo svojom návrhu.

18. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3 vyhlášky) Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2023 je vo výške 208,66 eur

a hodnota režijného paušálu je vo výške 12,52 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu s režijným paušálom predstavuje sumu 442,36 eur. Celkovo tak sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov v sume 442,36 eur (bod 4 tohto nálezu).

19. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je správny súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. decembra 2023

Robert Šorl
predseda senátu